פרשת שמות

בס"ד. משיחת כ"ד טבת ה'תשמ"א.

הנחה פרטית בלתי מוגה

די שייכות פון דעם אלטן רבי'ן מיטן רמב"ם איז דאך מובן ופשוט פון כמה סיפורים און פון כמה ענינים,

נוסף אויף דערויף וואס יעדערער פון זיי איז דאך געווען א נשיא בדורו, און יעדערער פון זיי איז געווען א פוסק בדורו, וואס לאורו איז מען געגאנגען בימיו ובזמנו, און דערנאך גייט מען "בדרכיו אשר הורנו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד"[1] אין די דורות שלאחרי-זה – וואס דאס זעט מען דאך סיי ביי דעם רמב"ם און סיי ביי דעם אלטן רבי'ן.

דערנאך געפינט מען א שייכות מיוחדת ומודגשה, וואס בשעת מ'זאגט "רמב"ם" – איז צום אלעם ערשטן, ביי א אידן, וואס א איד איז דאך פארבונדן מיט תורה, און זוכט יעדער ענין ווי שפיגלט זיך דאס אפ אין תורה,

איז בשעת מ'דערמאנט דעם רמב"ם, איז ניט מ'פרעגט זיך נאך לכל לראש וועגן זיין עסקנות ציבורית, און הפצת היהדות ולהעמיד הדת על תילה,

– וואס אין דערויף האט ער דאך אויפגעטאן מעשים נפלאים ונצורות עד בלי קץ –

בשעת אבער מ'טרעפט א אידן א בן תורה, על-אחת-כמה-וכמה א ישיבה-בחור, א לומד תורה בקטנותו, ווייס ער ניט וועגן אט די אלע פרטים – ער ווייס אבער א דבר ברור: וועגן די ספרים פון דעם רמב"ם.

וואס די ספרים פון דעם רמב"ם איז דא כמה-וכמה ספרים; אט דאס וואס זיינען מפורסם לכל וידוע לכל – איז דאס דער רמב"ם ווי ער ווערט אנגערופן, דער ספר – בפשטות אז מ'זאגט רמב"ם מיינט מען דאס דעם משנה תורה להרמב"ם, די "יד החזקה".

דערנאך גיט מען א פרעג וואס טוט זיך בנוגע צו עבודת התפלה, צו השקפת עולם, בנוגע צו ענינים פון רגש שבלב – כאפט מען דעם ענין פון "מורה הנבוכים",

אז מ'זאגט "דעם אלטן רבי'ן" – אדער ווי מ'פלעגט אים רופן און מ'רופט אים אין פוילן – "דער

---

1) אגרת-הקדש סי' ז"ך (קמו, א).

© 2001 Jewish Educational Media, Inc.

ב"ה

פרשת שמות

רב", דערמאנט מען זיך לכל לראש וואס איז זיינע ספרים – שולחן ערוך און דער תניא,

וואס מ'דארף דאך ניט האבן קיין ביאור ופירוש ווי אזוי דער שולחן ערוך איז דאס בהתאם צו הלכות הלכות, וואס דאס איז דער ספר הרמב"ם,

און דערנאך – ווי אזוי דער ספר התניא, ווי דער אלטער רבי אליין איז מבאר אין דער הקדמה און אגרת המלקט ווי אזוי דאס איז די נתינת עצות צו אט די וואס שטייען בספיקות און זיי זיינען "נבוכים" וכולהו.

* * *

וכידוע די התנגדות וואס ס'איז געווען אויפן רמב"ם, ביז אין אן אופן נאך מערער ווי ענינים של רדיפה ווי ס'איז געווען ביים אלטן רבי'ן, וכידוע אין די אגרות ותשובות פון דעם רמב"ם; די אגרות ותשובות פון בני-דורו.

און דערנאך, אז מ'האט מברר געווען אויף וואס די חשדים און התנגדות איז מבורר ומבוסס – איז חס-ושלום "לא ירים איש את ידו ואת רגלו"[2] זאגן עפּעס אנטקעגן דעם רמב"ם!

אף-על-פי וואס דער ראש פון תורת המוסר בדורו פון דעם רמב"ם, אדער בדור שלאחרי זה, איז דאך ידוע ווי ס'איז געווען פריער זיין יחס צום רמב"ם,

און דערנאך ווי אזוי ער האט געזען און מברר געווען דעם ענין, און האט ניט גערוט ביז ער האט מברר געווען דעם ענין, ווארום ער האט דאס ניט געקענט רוען, האט ער דאס מברר געווען, און געקומען להמסקנא האמיתית, און האט דאס מפרסם געווען, און איז געווארן פון אט די וואס זיי זיינען געווארן פון די חסידים הכי נלהבים פון דעם רמב"ם.

וואס דאס האבן מלכתחילה באווארנט אט די וואס בשעתם, איז מצד ענינים שאין כאן המקום להאריך בזה, זיינען זיי ניט געווען תמימי דעה מיטן בעל-שם-טוב, אדער על- דרך-זה מיטן אלטן רבי'ן בזמנו – האבן זיי גלייך באווארנט טעמם בצידם, וואס דעמאלט איז א כלל אין הלכה, אז בשעת ס'איז דא א הלכה וואס זי איז א גזירה וואס מ'גיט איר און מ'זאגט איר צוזאמען מיטן טעם, איז דעמאלט איז א הלכה, אז בשעת ס'איז בטל דער טעם – איז בטל די הלכה.

---

2) פ' מקץ פרק מא, פסוק מד.

© 2001 Jewish Educational Media, Inc.

פרשת שמות

און מכל-שכן וקל-וחומר, אז ס׳האט זיך דערנאך גאר ארויסגעוויזן, וכידוע פון כמה סיפורים נאך פון דעם אלטן רבי׳ן נאך, בזמן פון דעם אלטן רבי׳ן, ווי אזוי ס׳איז געווארן דער שלום צווישן אט די מיטן אלטן רבי׳ן, וואס מלכתחילה האבן זיי ניט מסכים-געווען לשיטתו,

און מיטן ביאור הפשוט: אזוי ווי ס׳איז געווען מבוסס אויף א טעם און אויף א חשש, וואס איז נתברר געווארן אז אין לו יסוד — איז בדרך ממילא בטילה ההתנגדות;

וואס דאס באווייזט אויך און די הוראה למעשה, אויף ניט נתפעל ווערן. אז לכאורה איז ניט פארשטאנדיק ווי אזוי ס׳איז געווען אין זמן פון דעם אלטן רבי׳ן, אט דער און דער וואס האט געזאגט באופן כך וכך —

איז אזוי איז געווען בזמן הרמב״ם! און דערנאך ווייס מען ווי אזוי ס׳איז געווארן דער המשך הענינים, און מ׳ווייס ווי אזוי ער איז נתהפך געווארן מן הקצה אל הקצה, ביז אין אן אופן פון ״יתרון האור״ און ״יתרון החכמה״, מיט א להט און מיט א התקשרות מיוחדה צו כל עניני הרמב״ם.

———— • ————

© 2001 Jewish Educational Media, Inc.